

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Кафедра спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор з науково-методичної
та інформаційної роботи
О.Б.Жильцов
“ 07 ” _____ 2017 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Спеціальна методика дошкільного виховання

(номер і назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки 6.010105 «Корекційна освіта (логопедія)»

(номер і назва напрямку підготовки)

спеціальність _____

спеціалізація _____

(назва спеціалізації)

інститут, факультет, відділення Інститут людини

(назва інституту, факультету, відділення)

2017 – 2018 навчальний рік

Робоча програма «Спеціальна методика дошкільного виховання» для студентів за напрямом підготовки «Корекційна освіта (логопедія)».

Розробники: О.В. Мартинчук, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка.

К.В. Луцько, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

Протокол від "06" вересня 2017 року № 1

Завідувач кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

 (О.В. Мартинчук)

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом. Структура типова.

Заступник директора Інституту Людини Н. А. Клішевич

Зміст

Пояснювальна записка

Структура програми навчальної дисципліни

I. Опис предмета навчальної дисципліни

II. Тематичний план навчальної дисципліни

III. Програма

Змістовий модуль I. Загальні питання навчально-виховного процесу дітей дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення

Змістовий модуль II. Методики виховання та навчання дітей дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення

IV. Плани практичних і семінарських занять

V. Завдання для самостійної роботи

VI. Система поточного та підсумкового контролю

VII. Методи навчання

VIII. Методичне забезпечення курсу

IX. Питання до екзамену

X. Навчально-методична карта дисципліни «Спеціальна методика дошкільного виховання»

XI. Тематика курсових робіт

XII. Рекомендована література

Основна

Додаткова

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Спеціальна методика дошкільного виховання» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти Інституту людини на основі освітньо-професійної програми підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня відповідно до навчального плану напряму підготовки 6.010105 – Корекційна освіта (логопедія).

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами Європейської кредитної трансферно- накопичувальної системи (ЄКТС) організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати здобувач першого (бакалаврського) рівня підготовки, відповідно до алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Спеціальна методика дошкільного виховання», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти.

Підготовка здобувачів першого (бакалаврського) рівня до організації і проведення навчально-виховної та корекційно-розвивальної роботи з дітьми дошкільного віку, які мають порушення мовленнєвого розвитку, є складовою цілісного процесу формування особистості вчителя-логопеда, професійно значущих умінь і якостей.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є навчання і виховання дітей дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення.

Міждисциплінарні зв'язки: із загальною, віковою, сімейною, соціальною, дошкільною спеціальною педагогікою і психологією, логопедією, іншими галузями дефектології, дисциплінами медико-біологічного циклу, етикою, естетикою, валеологією тощо.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Загальні питання організації виховання та навчання дошкільників з ПМР.
2. Методики виховання та навчання дітей дошкільного віку з ПМР.

Метою викладання навчальної дисципліни «Спеціальна методика дошкільного виховання» є формування систематизованих знань з методик

спеціального дошкільного виховання дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Спеціальна методика дошкільного виховання» є:

- ознайомлення здобувачів першого (бакалаврського) рівня з теоретичними основами дошкільних методик навчання і виховання дітей з порушеннями мовлення, які підкріплюються конкретними практичними матеріалами;
- навчання умінню застосовувати теоретичні знання з даного курсу та споріднених дисциплін і знання, здобуті при самостійному опрацюванні спеціальної літератури, на практиці (під час підготовки до практичних занять, при написанні реферату, курсової роботи тощо);
- навчання складанню конспектів занять, зразків бесід з батьками, текстів та методичних розробок дидактичних ігор і вправ;
- навчання плануванню спільної роботи логопеда з вихователями з розвитку мовлення та інших розділів програми навчання і виховання дітей дошкільного віку;
- ознайомлення з передовим педагогічним досвідом працівників спеціальних дошкільних установ для дітей з порушеннями мовлення.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі першого (бакалаврського) рівня повинні:

знати: зміст, методи, форми, методики навчання і виховання дітей у спеціальному дошкільному закладі та сучасні вимоги до них;

вміти: складати конспекти занять, зразки бесід з батьками, тексти та методичні розробки дидактичних ігор, вправ; планувати та впроваджувати спільну роботу логопеда з іншими спеціалістами дошкільного закладу з розвитку мовлення та інших розділів програми навчання і виховання дітей дошкільного віку; що забезпечують формування таких компетенцій:

1.	<i>Загальні</i>	
1.1	Світоглядна	Загальнокультурна ерудиція, широке коло інтересів. Розуміння сутності і соціальної значущості майбутньої професії.
1.2	Громадянська	Здатність робити свідомий соціальний вибір та застосовувати демократичні технології прийняття рішень. Уміння діяти з соціальною відповідальністю та громадською

		свідомістю
1.3	Комунікативна	Здатність до міжособистісного спілкування, емоційної стабільності, толерантності. Здатність працювати у команді. Вільне володіння українською мовою відповідно до норм культури мовлення, основами спілкування іноземними мовами
1.4	Інформаційна	Здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань. Здатність до ефективного використання інформаційних технологій в соціальній і професійній діяльності
1.5	Науково-дослідницька	Здатність виконувати навчально-дослідні завдання на основі аналітико-синтетичної мисленнєвої діяльності. Володіння науково-дослідними методами відповідно фахового спрямування. Здатність до реалізації дефектологічних, педагогічних, психологічних, лінгвістичних, медико-біологічних знань для постановки дослідницьких завдань в професійній діяльності
1.6	Самоосвітня	Здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку. Спрямованість на розкриття особистісного потенціалу та самореалізацію. Прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху
2.	Фахові	
2.1	Психолого-педагогічна	Володіння базовими знаннями про педагогічні системи навчання, виховання і освіти різних категорій дітей з психофізичними порушеннями, їхні потенційні можливості у досягненні певного рівня життєвої компетентності
2.2	Лінгвістична	Володіння знаннями з мовознавства (фонетики, фонології, орфоєпії, графіки), які є базовими при вивченні порушень усного і писемного мовлення
2.3	Психолінгвістична	Володіння знаннями про закономірності мовленнєвого розвитку в онтогенезі, взаємозв'язку мовлення, мислення і свідомості; розуміння психолінгвістичної моделі мовленнєвої діяльності
2.4	Корекційно-педагогічна	Володіння знаннями і здатністю до раціонального вибору і реалізації корекційно-освітніх програм, методик і технологій корекції порушень мовленнєвого розвитку в умовах особистісно-орієнтованого підходу до розвитку осіб з психофізичними порушеннями. Володіння знаннями та розуміння сучасних підходів до вивчення, освіти, розвитку, абілітації, реабілітації і соціальної адаптації осіб з психофізичними порушеннями в освітніх закладах, закладах соціального захисту та охорони здоров'я.
2.5	Корекційно-методична	Застосовувати уміння: планувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури порушення, актуального стану і потенційних можливостей осіб з тяжкими порушеннями мовлення; здійснювати корекційно-педагогічну діяльність в установах освіти, охорони здоров'я та соціального захисту; організовувати корекційно-розвивальне освітнє середовище, добирати і використовувати навчально-методичне забезпечення.
2.6	Діагностико-корекційна	Володіння знаннями з психолого-педагогічного вивчення особливостей психофізичного розвитку, потенційних

		<p>можливостей, потреб і досягнень дітей з особливими освітніми потребами.</p> <p>Володіння базовими знаннями і застосування методів корекційної роботи з розвитку психічної сфери дітей з особливими освітніми потребами.</p>
2.7	Логодіагностична	<p>Володіння комплексом логодіагностичних методик визначення рівня сформованості мовленнєвих функцій та мовленнєвої діяльності.</p> <p>Здатність продемонструвати інтегрування результатів діагностування у процесі складання психолого-педагогічного та логопедичного заключення.</p>
2.8	Логокорекційна	<p>Здатність здійснювати цілеспрямований добір методик і технологій для корекції психомоторного та мовленнєвого розвитку дітей з тяжкими порушеннями мовлення;</p> <p>Володіння методиками і технологіями корекції та розвитку мовленнєвої діяльності при різних мовленнєвих порушеннях.</p> <p>Здатність використовувати ігрову діяльність для формування та корекції правильного дихання, артикуляційних укладів, вимови, накопичення словника, вдосконалення граматичних форм мовлення, розвитку фонематичного сприймання; когнітивного розвитку.</p>

Програма складається з 2 модулів (3 кредити) – 108 годин: 16 год. лекційних, 12 год. практичних, 4 год. модульного контролю, 40 годин самостійної роботи, 36 годин семестрового контролю.

Вивчення здобувачів першого (бакалаврського) рівня навчальної дисципліни "Спеціальна методика дошкільного виховання" завершується складанням екзамену.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-професійний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів - 3	Напрямок підготовки 6.010105 «Корекційна освіта (логопедія)»	Нормативна
Модулів – 2		Рік підготовки:
Змістових модулів - 2		4-й
Загальна кількість годин – 108		Семестр
		7-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2	Освітньо-професійний рівень: перший (бакалаврський)	Лекції
		16 год.
		Практичні, семінарські
		12 год.
		Модульний контроль
		4 год.
		Самостійна робота
		40 год.
		Семестровий контроль
36 год.		
		Вид контролю: <u>екзамен</u>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семінарських	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Змістовий модуль I.									
ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ТЯЖКИМИ ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ									
1.	Науково-методичні засади спеціальних мето. дошкільного виховання	10	4	2	2			6	
2.	Підготовка дітей з ТПМ до школи	14	8	4	2			8	
	Контрольно-модульна робота 1	2							2
Разом за модуль 1		26	10	6	4			14	2
Змістовий модуль II.									
МЕТОДИКИ ВИХОВАННЯ ТА НАВЧАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ТЯЖКИМИ ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ									
3.	Методика розумового виховання дитини з порушеннями мовлення	10	4	2	2			6	
4.	Методика сенсорного виховання дитини з порушеннями мовлення	10	4	2	2			6	
5.	Методика фізичного виховання дитини з порушеннями мовлення	7	3	2	1			4	
6.	Методика морального й естетичного виховання дитини з порушеннями мовлення	7	3	2	1			4	
7.	Методика трудового й економічного виховання дитини з порушеннями мовлення	10	6	2	2			6	
	Контрольно-модульна робота 2	2							2
Разом за модуль 2		46	18	10	8			26	2
	Підготовка до екзамену	36							
Разом за навчальним планом		108	28	16	12			40	4

III. ПРОГРАМА

Змістовий модуль 1

Загальні питання навчально-виховного процесу дошкільників з ТПМ

Лекція 1. Науково-методичні засади

спеціальних методик дошкільного виховання

Предмет, об'єкт та суб'єкт спеціальних методик дошкільного виховання. Завдання дошкільної освіти. Мета виховання дітей з порушеннями мовлення. Умови корекційно-виховної роботи у спеціальних дошкільних закладах. Завдання виховання.

Ключові поняття: закономірності та процеси розвитку дитини, специфіка виховання і навчання дітей з тяжкими порушеннями мовлення, удосконалення методів розвивальних та корекційних напрямків роботи з дошкільниками.

Рекомендована основна література

1. Кулачківська С.Є., Ладивір С.О. Я – дошкільник. – К.:1996.
2. Мастюкова Е.М. Лечебная педагогика. – М.:1997.
3. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка. – К.: Академвидав., 2004.– 456 с.
4. Специальная дошкольная педагогика /Е.А. Стребелева, А.Л. Венгер, Е.А. Екжанова и др.; Под ред. Е.А. Стребелевой. – М., 2001.

Рекомендована додаткова література

- 1.Поніманська Т.І., Дичківська І.М. Дошкільна педагогіка. Практикум. – К., 2004. – 352 с.
- 2.Развитие мышления и умственное воспитание дошкольника / Под ред. Н.Н. Поддьякова, А.Ф. Говорковой. – М., 1985. – 200 с.

Практичне заняття №1. Науково-методичні засади спеціальних методик дошкільного виховання.

Лекція 2. Підготовка дітей з ТПМ до школи

Наступність у роботі дитячого садка і школи. Підготовка дошкільника до шкільного навчання. Поняття: «готовність дитини до школи», «мовленнєва готовність». Модель готовності дитини-дошкільника до школи: фізична, розумова, особистісна.

Ключові поняття: готовність дитини до школи, мовленнєва готовність.

Рекомендована основна література

1. Богуш А.М. Речевая подготовка детей к школе. – К.: 1984.
2. Каше Г.А. Подготовка к школе детей с недостатками речи.-М.:1985.
3. Методика выявления речевых нарушений у детей и диагностика их готовности к школьному обучению / Е.Ф.Соботович, Л.Е. Андрусишин, Л.И. Бартенева. – К.:1998.

Рекомендована додаткова література

1. Амонашвили Ш.А. В школу с шести лет. – М.: 1986.
2. Кравцов Г.Г., Кравцова Е.Е. Шестилетний ребенок: Психологическая готовность к школе. – М.:1987.

Практичне заняття №2. Підготовка дошкільників до школи.

Контрольно-модульна робота № 1

Змістовий модуль 2

Методики виховання та навчання дітей дошкільного віку з ТПМ

Лекція 3. Методика розумового виховання дитини з порушеннями мовлення

Поняття про розумовий розвиток і розумове виховання дитини-дошкільника. Показники розумового розвитку дитини. Зміст розумового виховання. Завдання розумового розвитку дитини. Засоби розумового виховання. Поняття про навчання і навчальну діяльність.

Ключові поняття: розумове виховання, розумовий розвиток дитини.

Рекомендована основна література

1. Интеллектуальное развитие и воспитание дошкольников /Л.Г. Нисканен, О.А. Шаграева, Е.В. Родина и др.; Под ред. Л.Г. Нисканен. – М., 2002. – 208с.
2. Крутій К.Л. Розвиваємо мовлення, інтелект і здібності. – Запоріжжя, 1999.
3. Кулачківська С.Є., Ладивір С.О. Я – дошкільник. – К.,1996.
4. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка. – К.: Академвидав, 2013. – С. 76-91.
5. Специальная дошкольная педагогика / Е.А. Стребелева, А.Л. Венгер, Е.А. Екжанова и др.; Под ред. Е.А. Стребелевой. – М., 2001.

Рекомендована додаткова література

1. Мастюкова Е.М. Лечебная педагогика. – М.,1997.
2. Поніманська Т.І., Дичківська І.М. Дошкільна педагогіка. Практикум. – К.,2004.– 352с.

3. Развитие мышления и умственное воспитание дошкольника / Под ред. Н. Н. Поддьякова, А.Ф. Говорковой. – М., 1985. – 200 с.

Практичне заняття №3. Тема: Розумове виховання дитини з ПМР.

Лекція 4. Методика сенсорного виховання

Поняття про сенсорний розвиток дитини, сенсорні еталони. Завдання, зміст та методи сенсорного виховання.

Ключові поняття: сенсорний розвиток, сенсорні еталони, сенсорне виховання.

Рекомендована основна література

1. Венгер Л.А., Пилюгина Э.П., Венгер Н.Б. Воспитание сенсорной культуры ребёнка от рождения до 6 лет: кн. для воспитателя дет. сада / Под ред. Л.А. Венгера. – М., 1988.
2. Кондукова С.В. Формування сенсорних здібностей дошкільників із загальним недорозвиненням мовлення засобом ігрової діяльності [Текст]: [посібник] / С.В. Кондукова, В.О. Кондратенко. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2011. – 111 с.
3. Трикоз С.В. Програмно-методичний комплекс «Сенсорне виховання дітей дошкільного віку з розумовою відсталістю». —К.: МОН України, 2013. – 110с.

Рекомендована додаткова література

1. Артемова Л.В. Колір, форма, величина, число. – К., 1997.
2. Барташніков О.О., Барташнікова І.А. Розвиток сенсорних здібностей і пам'яті у дітей 5-7 років. – Тернопіль-«Богдан». – 1998. – 69 с.
3. Пилюгина Э.Г. Сенсорные способности малыша. – М., 1996.

Практичне заняття №4. Сенсорне виховання дошкільника з ТПМ.

Лекція 5. Методика фізичного виховання

Завдання фізичного виховання: загальноосвітні та спеціальні. Організація фізичного виховання у спеціальному дитячому садку. Зміст фізичного виховання у спеціальному дитячому закладі. Методичні рекомендації до проведення занять з фізкультури. Вимоги та структура заняття з фізкультури. Загартовуючі процедури. Валеологічне навчання, його завдання.

Практичне заняття №5. Фізичне виховання дошкільника з ТПМ.

Ключові поняття: фізичний розвиток, фізичне виховання.

Рекомендована основна література

1. Вільчковський Е.С., Денисенко Н.Ф. Організація рухового режиму дітей у дошкільних навчальних закладах: навч.-метод. посібник. – Тернопіль: Мандрівець, 2008.
2. Мастюкова Е.М. Лечебная педагогика. – М., 1997. – 303 с.
3. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка. – К., 2004. – 456 с.
4. Пінчук Ю.В. Методичні засади фізичного виховання дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення / Ю.В. Пінчук // Логопедія. – №2. – 2012. – С.68-71.

Рекомендована додаткова література

1. Специальная дошкольная педагогика: учебное пособие / Е.А. Стребелева, А.Л. Венгер, Е.А. Екжанова и др.; Под ред. Е.А. Стребелевой. – М.: Академия, 2001.
2. Филичева Т.Б., Чевелёва Н.А. Логопедическая работа в специальном детском саду. – М., 1987.
3. Шипицина Л.М., Хилько А.А., Галлямова Ю.С. Комплексное сопровождение детей дошкольного возраста / Под науч. ред. проф. Л.М. Шипициной. – СПб: Речь, 2003. – 240 с.

Лекція 6. Методика морального й естетичного виховання

Моральне виховання дітей дошкільного віку. Поняття морального виховання. Завдання, методи та засоби морального виховання. Естетичне виховання. Завдання, засоби, методи, форми та зміст естетичного виховання дітей дошкільного віку.

Ключові поняття: моральне виховання, естетичне виховання.

Рекомендована основна література

1. Микляева Н.В. Дошкольная педагогика. Теоретико-методические основы коррекционной педагогики / Н.В. Микляева, Ю.В. Микляева; под ред. Селиверстова. – М., 2008. – 263 с.
2. Поніманська Т.І. Моральне виховання дошкільників. – К.: 1993.
3. Выготский Л.С. Воображение и творчество в детском возрасте. – М.: 1991. – 91 с.
4. Ветлугина Н.А. Музыкальное развитие ребенка. – М.: 1984.
5. Комарова Т.С. Изобразительное творчество в детском саду. – М.: 1984.
6. Котляр В.Ф. Изобразительная деятельность дошкольников. – К.: 1986.

Рекомендована додаткова література

1. Плохій З.П. Виховання екологічної культури дошкільників. – К., 2002. – 173 с.
2. Підкурманна Г. Дитяча творчість. Програма та методичні рекомендації з художнього розвитку дітей дошкільного віку. – К.: 2001.
3. Теплов Б.М. Психология музыкальных способностей. – М.: 1941.

4. Богуш А.М., Лисенко Н.В. Українське народознавство в дошкільному закладі. – К.: 2002.

Практичне заняття №6.

Моральне та естетичне виховання дітей дошкільного віку.

Лекція 7. Методика трудового й економічного виховання.

Особливості дитячої праці. Завдання трудового виховання. Види праці в дошкільному закладі. Форми організації праці. Корекційна спрямованість трудової діяльності в логопедичних групах. Вивчення елементів економічних знань у дошкільному закладі.

Ключові поняття: трудове виховання, економічне виховання.

Рекомендована основна література

1. Борисова З.Н. Виховання дошкільника в праці. – К., 1997.
2. Виховання дошкільника в праці/ З.Н. Борисова, Г.В.Беленька, М.А. Машовець та ін. – 2 - ге вид. – К.,2002. – 112с.
3. Воспитание детей дошкольного возраста / Под ред. Л.Н. Прокопиенко. – К.,1990.

Рекомендована додаткова література

- 1.Богуш А.М., Орланова Н.П., Зеленко Н.І., Лихолетова В.К. Методика розвитку рідної мови і ознайомлення з навколишнім у дошкільному закладі /За ред. А.М. Богуш. –К., 1992.
- 2.Нравственно-трудовое воспитание детей в детском саду / Под ред. Р.С.Буре. – М.: 1987.

Практичне заняття №7. Трудове виховання.

Контрольно-модульна робота 2.

IV. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль 1

Загальні питання навчально-виховного процесу дошкільників з ТПМ

Практичне заняття 1

Тема: Науково-методичні засади

спеціальних методик дошкільного виховання (2 год.)

План заняття

1. Основні педагогічні поняття.
2. Предмет, об'єкт та суб'єкт спеціальних методик дошкільного виховання.
3. Мета виховання дітей з порушеннями мовлення.
4. Умови корекційно-виховної роботи у спеціальних дошкільних закладах.
5. Завдання виховання.
6. Організаційні форми навчально-виховного процесу у спец. д/з. Принципи, методи і прийоми виховання.

Рекомендована основна література

1. Основи національного виховання. – К.:1994.
2. Бех І.Д. Виховання особистості: у 2-х кн.. – К.: 2003.
3. Мастюкова Е.М. Лечебная педагогика. – М.:1997.
4. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка. – К.: Академвидав., 2004. – 456с.

Рекомендована додаткова література

1. Кулачківська С.Є., Ладивір С.О. Я – дошкільник. – К.:1996.

Практичне заняття 2

Тема: Підготовка дошкільників до школи (2 год.)

План заняття

1. Наступність в роботі дитячого садка і школи.
2. Підготовка дошкільника до шкільного навчання.
3. Поняття про «готовність дитини до школи» та «мовленнєву готовність».
4. Модель готовності дитини-дошкільника до школи: фізична; розумова; особистісна.
5. Аналіз програм навчання та виховання дітей з ТПМ.

6. Впровадження методик діагностики дитини до шкільного навчання. Аналіз результатів.

Рекомендована основна література

1. Богуш А.М. Речевая подготовка детей к школе. – К.: 1984.
2. Каше Г.А. Подготовка к школе детей с недостатками речи. – М.:1985.
3. Методика выявления речевых нарушений у детей и диагностика их готовности к школьному обучению / Е.Ф.Собонович, Л.Е. Андрусишин, Л.И. Бартенева. – К.:1998.

Рекомендована додаткова література

1. Амонашвили Ш.А. В школу с шести лет. – М.: 1986.
2. Кравцов Г.Г., Кравцова Е.Е. Шестилетний ребенок: Психологическая готовность к школе. – М.:1987.

Змістовий модуль 2

Методики виховання та навчання дітей дошкільного віку з ТПМ

Практичне заняття 3

Тема: Розумове виховання дитини з ПМР (2 год.)

План заняття

1. Поняття про розумовий розвиток і розумове виховання дитини-дошкільника.
2. Показники розумового розвитку дитини.
3. Зміст розумового виховання
4. Завдання розумового розвитку дитини.
5. Засоби розумового виховання.

Рекомендована основна література

- 1.Интеллектуальное развитие и воспитание дошкольников /Л.Г. Нисканен, О.А. Шаграева, Е.В. Родина и др.; Под ред. Л.Г. Нисканен. – М., 2002. – 208с.
- 2.Крутій К.Л. Розвиваємо мовлення, інтелект і здібності. – Запоріжжя, 1999.
- 3.Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка. – К.: Академвидав, 2013. – С. 76-91.

Рекомендована додаткова література

- 1.Поніманська Т.І., Дичківська І.М. Дошкільна педагогіка. Практикум. – К.,2004.- 352с.
- 2.Развитие мышления и умственное воспитание дошкольника./ Под ред. Н. Н. Поддьякова, А. Ф. Говорковой. – М., 1985. – 200 с.

Практичне заняття 4

Тема: Сенсорне виховання дитини з ПМР (2 год.)

План заняття

1. Поняття про сенсорний розвиток дитини (сенсорні здібності, еталони, відчуття і уявлення).
2. Завдання, зміст та методи сенсорного виховання.
3. Особливості сенсорного розвитку дитини на різних вікових етапах.
4. Труднощі в оволодінні сенсорними функціями дітьми з вадами мовлення.
5. Планування занять із сенсорного виховання.

Рекомендована основна література

1. Венгер Л.А., Пилюгина Э.П., Венгер Н.Б. Воспитание сенсорной культуры ребёнка от рождения до 6 лет.: Кн. для воспитателя дет. сада / Под ред. Л.А. Венгера. – М., 1988.
2. Кондукова С. В. Формування сенсорних здібностей дошкільників із загальним недорозвиненням мовлення засобом ігрової діяльності [Текст] : [посібник] / С. В. Кондукова, В. О. Кондратенко. – К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2011. – 111 с.
3. Трикоз С.В. Програмно-методичний комплекс «Сенсорне виховання дітей дошкільного віку з розумовою відсталістю». – К.: МОН України, 2013. – 110с.

Рекомендована додаткова література

1. Артемова Л.В. Колір, форма, величина, число. – К., 1997.
2. Барташніков О.О., Барташнікова І.А. Розвиток сенсорних здібностей і пам'яті у дітей 5-7 років. – Тернопіль, «Богдан» 1998. – 69 с.
3. Пилюгина Э.Г. Сенсорные способности малыша. – М., 1996.

Практичне заняття 5

Тема: Фізичне виховання дитини з ПМР (2 год.)

План заняття

1. Завдання фізичного виховання: загальноосвітні та спеціальні.
2. Організація фізичного виховання у спеціальному дитячому садку.
3. Зміст фізичного виховання у спеціальному дитячому закладі.
4. Методичні рекомендації до проведення занять з фізкультури.
5. Загартовуючі процедури.
6. Поняття валеологічного навчання, його завдання.
7. Вимоги та структура заняття з фізкультури.

Рекомендована основна література

1. Вільчковський Е.С. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку. – К.: 1998.
2. Мастюкова Е.М. Лечебная педагогика. – М., 1997. – 303 с.
3. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка. – К., 2004. – 456с.
4. Пінчук Ю.В. Методичні засади фізичного виховання дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення/ Ю.В. Пінчук // Логопедія. – №2 – 2012. – С.68-71.

Рекомендована додаткова література

1. Специальная дошкольная педагогика: Учебное пособие / Е.А. Стребелева, А.Л. Венгер, Е.А. Екжанова и др.; Под ред. Е.А. Стребелевой. – М.: Академия, 2001.
2. Шипицина Л.М., Хилько А.А., Галлямова Ю.С. Комплексное сопровождение детей дошкольного возраста / Под науч. ред. проф. Л.М. Шипициной. – СПб: Речь, 2003. – 240с.

Практичне заняття 6

Тема: Моральне та естетичне виховання дитини з ПМР (1 год.)

План заняття

1. Аналіз складених студентами зразків моральних бесід, планів-конспектів занять з даної теми.
2. Моделювання (рольові ігри) різних видів занять з формування моральних та естетичних почуттів у дошкільників, їх аналіз.

Рекомендована основна література

1. Микляева Н.В. Дошкольная педагогика. Теоретико-методические основы коррекционной педагогики / Н.В. Микляева, Ю.В. Микляева; под ред. Селиверстова. – М., 2008. – 263с.
2. Поніманська Т.І. Моральне виховання дошкільників. – К.: 1993.
3. Выготский Л.С. Воображение и творчество в детском возрасте. – М.: 1991. – 91 с.
4. Ветлугина Н.А. Музыкальное развитие ребенка. – М.: 1984.
5. Комарова Т.С. Изобразительное творчество в детском саду. – М.: 1984.
6. Котляр В.Ф. Изобразительная деятельность дошкольников. – К.: 1986.

Рекомендована додаткова література

1. Плохій З.П. Виховання екологічної культури дошкільників. – К., 2002. – 173с.
2. Підкурманна Г. Дитяча творчість. Програма та методичні рекомендації з художнього розвитку дітей дошкільного віку. – К.: 2001.
3. Богуш А.М., Лисенко Н.В. Українське народознавство в дошкільному закладі. – К.: 2002.

Практичне заняття 7

Тема: Трудове виховання дитини з ПМР (1 год.)

План заняття

1. Особливості дитячої праці.
2. Завдання трудового виховання.
3. Види праці в дошкільному закладі.
4. Форми організації праці.
5. Корекційна спрямованість трудової діяльності в логопедичних групах.
6. Аналіз занять студентів з даного виду виховання.

Рекомендована основна література

- 1.Борисова З.Н. Виховання дошкільника в праці. – К., 1997.
- 2.Виховання дошкільника в праці / З.Н. Борисова, Г.В.Беленька, М.А. Машовець та ін. – 2 - ге вид. – К.,2002. – 112 с.
- 3.Воспитание детей дошкольного возраста / Под ред. Л.Н. Проколиенко. – К.,1990.

Рекомендована додаткова література

- 1.Богуш А.М., Орланова Н.П., Зеленко Н.І., Лихолетова В.К. Методика розвитку рідної мови і ознайомлення з навколишнім у дошкільному закладі / За ред. А.М. Богуш. – К., 1992.
- 2.Нравственно-трудовое воспитание детей в детском саду/ Под ред. Р.С. Буре. – М.: 1987.

V. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль 1

Загальні питання навчально-виховного процесу дошкільників з ТПМ

Тема 1. Науково-методичні засади

спеціальних методик дошкільного виховання (6 год.)

Завдання. Проаналізувати загальноосвітні та спеціальні програми навчання та виховання дітей. В аналізі висвітити:

- особливості проходження програм загальноосвітнього спрямування дошкільниками з порушеннями мовлення;
- особливості реалізації змісту на заняттях у спеціальному дошкільному закладі щодо розв'язання освітніх, корекційних та корекційно-виховних завдань.

Література

1. Основи національного виховання. – К.:1994.
2. Бех І.Д. Виховання особистості: у 2-х кн.. – К.: 2003.

3. Мастюкова Е.М. Лечебная педагогика. – М.:1997.
4. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка. – К.: Академвидав., 2004. – 456с.

Тема 2. Підготовка дітей з ТПМ до школи (6 год.)

Завдання. Охарактеризувати систему підготовки дитини до школи:

- готовність дітей до шкільного навчання;
- адаптація до шкільного навчання;
- спільна робота дошкільного закладу і школи.

Література

- 1.Богущ А.М.Речевая подготовка детей к школе. – К.,1984.
- 2.Методика выявления речевых нарушений у детей и диагностика их готовности к школьному обучению/Е.Ф.Соболевич, Л.Е.Андрусишин, Л.И.Бартенева. – К.,1998.
- 3.Кравцов Г.Г., Кравцова Е.Е.Шестилетний ребенок: Психологическая готовность к школе. – М.,1987.
- 4.Каше Г.А. Подготовка к школе детей с недостатками речи. – М.,1985.

Тема 3. Методика розумового виховання дитини з порушеннями мовлення (6 год.)

Завдання. Проаналізувати систему розумового виховання дітей дошкільного віку:

- розкрити поняття «розумовий розвиток» і «розумове виховання»;
- розкрити завдання розумового виховання;
- дати характеристики змісту розумового виховання.

Література

- 1.Интеллектуальное развитие и воспитание дошкольников /Л.Г. Нисканен, О.А. Шаграева, Е.В. Родина и др.; Под ред. Л.Г. Нисканен. – М., 2002. – 208с.
- 2.Крутий К.Л. Розвиваємо мовлення, інтелект і здібності. – Запоріжжя, 1999.
- 3.Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка. – К.: Академвидав, 2013. – С. 76-91.
- 1.Поніманська Т.І., Дичківська І.М. Дошкільна педагогіка. Практикум. – К.,2004.- 352с.
- 4.Развитие мышления и умственное воспитание дошкольника./ Под ред. Н. Н. Поддьякова, А. Ф. Говорковой. – М., 1985. – 200 с.

Тема 4. Методика сенсорного виховання дитини з порушеннями мовлення (6 год.)

Завдання. Охарактеризувати систему сенсорного виховання та її роль у розумовому розвитку дитини з ТПМ:

- розкрити поняття «сенсорний розвиток» та «сенсорне виховання»;
- розкрити поняття «сенсорні еталони» та дати їх характеристику;
- охарактеризувати процес сенсорного виховання.

Література

1. Венгер Л.А., Пилюгина Э.П., Венгер Н.Б. Воспитание сенсорной культуры ребёнка от рождения до 6 лет.: Кн. для воспитателя дет. сада / Под ред. Л.А. Венгера. – М., 1988.
2. Кондукова С. В. Формування сенсорних здібностей дошкільників із загальним недорозвиненням мовлення засобом ігрової діяльності [Текст] : [посібник] / С. В. Кондукова, В. О. Кондратенко. – К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2011. – 111 с.
3. Трикоз С.В. Програмно-методичний комплекс «Сенсорне виховання дітей дошкільного віку з розумовою відсталістю». –К.: МОН України, 2013. – 110с.
4. Артемова Л.В. Колір, форма, величина, число. – К., 1997.
5. Барташніков О.О., Барташнікова І.А. Розвиток сенсорних здібностей і пам'яті у дітей 5-7 років. – Тернопіль, «Богдан» 1998. – 69 с.
6. Пилюгина Э.Г. Сенсорные способности малыша. – М., 1996.

Тема 5. Методика фізичного виховання дитини з порушеннями мовлення (6 год.)

Завдання. Розкрити особливості фізичного виховання дітей дошкільного віку:

- розкрити поняття «фізичний розвиток» та «фізичне виховання»;
- розкрити завдання фізичного виховання;
- розкрити особливості фізичного виховання в переддошкільному та дошкільному віці;
- охарактеризувати засоби фізичного виховання дітей з порушеннями мовлення.

Література

1. Вільчковський Е.С. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку. – К.: 1998.
2. Мастюкова Е.М. Лечебная педагогика. – М., 1997. – 303 с.
3. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка. – К., 2004. – 456с.
4. Пінчук Ю.В. Методичні засади фізичного виховання дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення/ Ю.В. Пінчук // Логопедія. – №2 – 2012. – С.68-71.
5. Специальная дошкольная педагогика: Учебное пособие / Е.А. Стребелева, А.Л. Венгер, Е.А. Екжанова и др.; Под ред. Е.А. Стребелевой. – М.: Академия, 2001.

Тема 6. Методика морального й естетичного виховання дитини з порушеннями мовлення (5 год.)

- Завдання.* Розкрити методику морального виховання дітей дошкільного віку.
- розкрити поняття «моральний розвиток» та «моральне виховання»;
  - розкрити завдання морального виховання;
  - охарактеризувати закономірності процесу морального виховання.

Література

1. Микляева Н.В. Дошкольная педагогика. Теоретико-методические основы коррекционной педагогики / Н.В. Микляева, Ю.В.Микляева; под ред. Селиверстова. – М., 2008. – 263с.
2. Поніманська Т.І. Моральне виховання дошкільників. – К.:1993.
3. Выготский Л.С. Воображение и творчество в детском возрасте. – М.: 1991. – 91 с.
4. Ветлугина Н.А. Музыкальное развитие ребенка. – М.:1984.
5. Комарова Т.С. Изобразительное творчество в детском саду. – М.:1984.

Тема 7. Методика трудового й економічного виховання дитини з порушеннями мовлення (5 год.)

Завдання. Розкрити особливості трудової діяльності дошкільників:

- розкрити завдання трудового виховання;
- розкрити особливості трудового виховання;
- дати характеристику видів праці дітей;
- охарактеризувати форми організації трудової діяльності дітей з порушеннями мовлення.

Література

1. Богуш А.М., Орланова Н.П., Зеленко Н.І., Лихолєтова В.К. Методика розвитку рідної мови і ознайомлення з навколишнім у дошкільному закладі / За ред. А.М. Богуш. – К., 1992.
2. 2.Виховання дошкільника в праці / З.Н. Борисова, Г.В.Беленька, М.А. Машовець та ін. – 2 - ге вид. – К., 2002. – 112 с.
- 3.Воспитание детей дошкольного возраста / Под ред. Л.Н. Прокопиенко. – К.,1990.
- 4.Нравственно-трудовое воспитание детей в детском саду/ Под ред. Р.С. Буре. – М.: 1987.

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовний модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали
Змістовий модуль 1.		
Загальні питання навчально-виховного процесу дошкільників з ТПМ.		
Тема 1. Науково-методичні засади спеціальних методик дошкільного виховання (6 год.).	Практичне заняття, модульний контроль	5
Тема 2. Підготовка дітей з ТПМ до школи (6 год.).	Практичне заняття, індивідуальне заняття, модульний контроль	5
Змістовий модуль 2.		
Методики виховання та навчання дітей дошкільного віку з ТПМ		
Тема 3. Методика розумового виховання дитини з порушеннями мовлення (6 год.).	Практичне заняття заняття, модульний контроль	5
Тема 2. Методика сенсорного виховання дитини з порушеннями мовлення (6 год.).	Практичне заняття заняття, модульний контроль	5
Тема 3. Методика фізичного виховання дитини з порушеннями мовлення (6 год.).	Практичне заняття заняття, модульний контроль	5
Тема 4. Методика морального й естетичного виховання дитини з порушеннями мовлення (5 год.).	Практичне заняття заняття, модульний контроль	5
Тема 5. Методика трудового й економічного виховання дитини з порушеннями мовлення (5 год.).	Практичне заняття заняття, індивідуальне заняття, модульний контроль	5
<i>Разом: 40 год.</i>	<i>Разом: 35 балів</i>	

VI. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення здобувачів першого (бакалаврського) рівня із дисципліни «Спеціальні методики дошкільного виховання» оцінюються за Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою (ЄКТС), в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. X), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у Європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 7.1., табл. 7.2.

Таблиця 7.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекції (1 бал)	8
2.	Відвідування практичного заняття (1 бал)	6
3.	Робота на практичному занятті (10 балів)	40
4.	Виконання модульної контрольної роботи (25 балів)	50
5.	Виконання завдання для самостійної роботи (5 балів)	35
Підсумковий рейтинговий бал		min. 139

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

➤ **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, доповіді, презентація рефератів, участь в інтерактивних обговореннях.

➤ **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; реферат, конспекти занять.

➤ **Комп'ютерного контролю:** презентації доповідей та творчих проєктів.

➤ **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 7.2

Порядок переведення результатів, отриманих за 100-бальною шкалою оцінювання, в шкалу за системою ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Оцінка за шкалою Університету	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
F	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
Fx	1-34 балів	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Кожний модуль включає бали за відвідування лекцій, практичних занять, поточну роботу студента на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, написання модульної контрольної роботи.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

VII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

проблемного, проблемно-пошукового, діалогічного, інтерактивного навчання.

1) За джерелом інформації:

- *Словесні:* лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні:* вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; інтерактивні методи навчання, створення ситуацій пізнавальної новизни та зацікавленості.

VIII. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ презентації лекцій;
- ✓ підручники та навчальні посібники;
- ✓ навчально-методичні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю)

ІХ. Питання до екзамену

Питання репродуктивного характеру

1. Визначте предмет і об'єкт спеціальних методик дошкільного виховання дітей з вадами мовлення. Назвіть мету і завдання виховання дитини дошкільного віку з мовленнєвою патологією.
2. Охарактеризуйте дітей з проблемами у розвитку як об'єктів та суб'єктів спеціального дошкільного виховання.
3. Охарактеризуйте вікову періодизацію дитинства та визначте головні напрямки виховання дітей з порушеннями мовлення.
4. Розкрийте зміст особистісно орієнтованого виховання дитини з ТПМ.
5. Розкрийте принцип виховуючого навчання дітей з порушеннями мовлення.
6. Розкрийте принцип врахування первинного порушення і вторинних відхилень у розвитку дітей з порушеннями мовлення.
7. Розкрийте принцип доступності у дошкільному вихованні дітей з порушеннями мовлення.
8. Розкрийте принцип індивідуалізації та диференціації виховання та навчання дітей з порушеннями мовлення.
9. Розкрийте принцип комунікативної спрямованості дошкільного виховання дітей з порушеннями мовлення.
10. Розкрийте принцип корекційно-компенсуючої спрямованості дошкільного виховання дітей з порушеннями мовлення.
11. Розкрийте принцип науковості у дошкільному вихованні дітей з порушеннями мовлення.
12. Розкрийте принципи необхідності спеціального педагогічного керівництва дітьми з порушеннями мовлення та ранньої педагогічної допомоги у дошкільному вихованні дітей з порушеннями мовлення.
13. Розкрийте принципи розвивального навчання у дошкільному вихованні дітей з порушеннями мовлення і розвитку мислення і мовлення.
14. Розкрийте принцип систематичності та послідовності у дошкільному вихованні дітей з ТПМ.
15. Розкрийте діяльнісний принцип дошкільного виховання дітей з ТПМ.
16. Розкрийте зміст виховання дошкільників з вадами мовлення.
17. Охарактеризуйте особливості організації корекційно-виховної роботи у групах для дітей із ЗНМ.
18. Охарактеризуйте особливості організації корекційно-виховної роботи у групах для дітей з ФФНМ.
19. Охарактеризуйте особливості організації корекційно-виховної роботи у групах для дітей із заїканням.

20. Розкрийте методи та прийоми виховання дітей з вадами мовлення.
21. Опишіть наочні методи та прийоми виховання дітей з порушеннями мовлення.
22. Опишіть словесні методи та прийоми виховання дітей з порушеннями мовлення.
23. Опишіть практичні методи та прийоми виховання дітей з порушеннями мовлення.
24. Дайте визначення поняття розумового розвитку дитини дошкільника з ТПМ і охарактеризуйте показники розумового розвитку дитини.
25. Дайте визначення розумового виховання. Розкрийте завдання, засоби, зміст розумового виховання.
26. Дайте визначення поняття сенсорного розвитку дитини дошкільника з ТПМ, назвіть завдання та охарактеризуйте систему сенсорного виховання дошкільників.
27. Визначте труднощі в оволодінні сенсорними функціями дітьми з вадами мовлення.
28. Визначте мету і завдання фізичного виховання дітей з ТПМ, охарактеризуйте особливості організації фізичного виховання у спеціальному дитячому садку та опишіть загартовуючі процедури у системі фізичного виховання.
29. Охарактеризуйте естетичне виховання дітей дошкільного віку: поняття, завдання, методи, засоби.

Питання аналітичного характеру

1. Доведіть доцільність зв'язків спеціальних методик дошкільного виховання з іншими науками.
2. Проаналізуйте умови корекційно-виховної роботи у спеціальних дошкільних закладах.
3. Зробіть аналіз реалізації наступності у роботі дитячого садка і школи.
4. Обґрунтуйте результативність підготовки дошкільника до шкільного навчання в умовах дитячого садка.
5. Дайте характеристику готовності дитини до школи, в тому числі і мовленнєвої готовності.
6. Зробіть аналіз моделі готовності дитини старшого дошкільного віку до школи: фізичної, розумової, особистісної.
7. Зробіть аналіз роботи А. М. Богуш «Речевая подготовка детей к школе». – К., 1984.
8. Дайте характеристику роботи «Методика выявления речевых нарушений у детей и диагностика их готовности к школьному обучению» (автори: Е. Ф. Соботович, Л. Е. Андрусишин, Л. И. Бартенева. – К., 1998).
9. Зробіть аналіз теорії розвитку особистості. Розкрийте роль біологічного і соціального у становленні особистості.
10. Дайте характеристику форм організації трудової діяльності дошкільників з вадами мовлення.

11. Доведіть доцільність заняття як основної форми навчання та виховання дітей дошкільного віку та його структури.
12. Доведіть доцільність видів праці в дошкільному закладі для дітей дошкільного віку з ТПМ.
13. Проаналізуйте корекційну спрямованість трудової діяльності в логопедичних групах.
14. Проаналізуйте поняття «готовність дитини з ТПМ до шкільного навчання».
15. Проаналізуйте наступність у роботі спеціального дошкільного закладу і школи.
16. Проаналізуйте особливості підготовки дошкільника з вадами мовлення до шкільного навчання.
17. Доведіть доцільність валеології у дошкільному закладі.
18. Доведіть ефективність методів трудового виховання дітей дошкільного віку з ТПМ.
19. Обґрунтуйте доцільність собистісно орієнтованого підходу у корекційній педагогіці.
20. Розкрийте суть корекційно-виховного процесу у спеціальному дошкільному закладі для дітей з ТБМ.
21. Проаналізуйте зміст навчання дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення.
22. Дайте характеристику методів та прийомів виховання і навчання дітей дошкільного віку з вадами мовлення.
23. Доведіть доцільність нетрадиційних підходів у вихованні дітей з порушеннями мовлення (лялькотерапія, казкотерапія, театральна діяльність, арттерапія тощо).
24. Проаналізуйте особливості запровадження інноваційної діяльності у роботі дошкільного закладу.
25. Доведіть доцільність зв'язку у діяльності педагога і логопеда у спеціальному дошкільному закладі для дітей з ТБМ.
26. Зробіть аналіз системи роботи вихователя у спеціальному дошкільному закладі для дітей з ТБМ.
27. Доведіть ефективність корекційної спрямованості музичних занять у спеціальному дошкільному закладі для дітей з ТБМ.
28. Доведіть ефективність роботи керівника з фізичної культури у спеціальному дошкільному закладі для дітей з ТБМ.
29. Доведіть ефективність рухливих ігор, як засобу мовленнєвої корекції у дітей дошкільного віку з вадами мовлення.
30. Доведіть доцільність дидактичних та сюжетно-рольових ігор для розвитку мовлення у дошкільників з ТПМ.

Питання, спрямовані на практичне застосування знань з предмета

1. Складіть модель готовності дитини-дошкільника до школи: фізична, розумова, особистісна
2. Складіть конспект дидактичної гри з розумового виховання.
3. Складіть мету сюжетної-рольової гри, в процесі якої можна здійснювати моральне виховання.
4. Складіть схему заняття з розвитку зв'язного мовлення.
5. Наведіть приклади реалізації принципу доступності на заняттях з розвитку діалогічного мовлення.
6. Наведіть приклади реалізації принципу індивідуалізації та диференціації на заняттях з розвитку зв'язного мовлення.
7. Наведіть приклади реалізації принципу комунікативної спрямованості дошкільного виховання дітей з порушеннями мовлення.
8. Наведіть приклади реалізації принципу корекційно-компенсуючої спрямованості дошкільного виховання дітей з порушеннями мовлення.
9. Наведіть приклади застосування наочних методів виховання дітей з порушеннями мовлення.
10. Наведіть приклади використання словесних методів виховання дітей з порушеннями мовлення.
11. Наведіть приклади застосування практичних методів виховання дітей з порушеннями мовлення.
12. Складіть короткий план-конспект заняття розумового виховання дітей дошкільного віку з ТПМ.
13. Складіть короткий план-конспект заняття з розвитку фонетико-фонематичного слуху.
14. Наведіть приклади видів робіт з розвитку фонетико-фонематичного слуху.
15. Складіть схему вікової періодизації розвитку дитини.
16. Складіть схему головних напрямків виховання дітей з порушеннями мовлення.
17. Наведіть приклад реалізації принципу врахування первинного порушення і вторинних відхилень у розвитку дітей з вадами мовлення
18. Наведіть приклад організації корекційно-виховної роботи у групах для дітей із ЗНМ та доведіть його доцільність.
19. Складіть схему заняття з розвитку мовлення, на якому здійснюється моральне виховання.
20. Складіть схему заняття з розвитку сенсорного виховання.
21. Складіть короткий конспект заняття з розвитку мовлення, на якому здійснюється розвиток фонетико-фонематичного слуху.
22. Проаналізувати загальноосвітні та спеціальні програми навчання та виховання дітей.
23. Складіть план роботи педагога з батьками дітей, які виховуються у спеціальному дошкільному закладі.
24. Складіть план заняття з елементами естетичного виховання дітей

дошкільного віку.

- 25.Складіть план заняття з елементами морального виховання дітей дошкільного віку.
- 26.Складіть план заняття з елементами розумового виховання дітей дошкільного віку.
- 27.Складіть схему заняття з елементами морального виховання дітей дошкільного віку.
- 28.Складіть схему заняття з розвитку уміння здійснювати опис предмета (можна порівняльний опис двох предметів).
- 29.Наведіть приклади сюжетно-рольової гри та доведіть її значення для розвитку логічного мислення та розуміння змісту зв'язного тексту.
30. Складіть схему заняття, що спрямоване на збагачення словникового запасу дітей з ТПМ.

Х. Навчально-методична карта дисципліни: «Спеціальні методики дошкільного виховання»

Разом: 108 год., лекції – 16 год., практичні заняття – 12 год., модульний контроль – 4 год.,
самостійна робота – 40 год., підготовка до екзамену – 36 год.

Модулі	Змістовний модуль 1		Змістовний модуль 2				
Назва модуля	Загальні питання навчально-виховного процесу дошкільників з ТПМ		Методики виховання та навчання дітей дошкільного віку з ТПМ				
Кількість балів за модуль	50 балів		89 балів				
Теми	1	2	3	4	5	6	7
Теми лекцій	Науково-методичні засади спеціальних методик дошкільного виховання.(1 б.)	Підготовка дітей з ТПМ до школи. (2 б.)	Методика розумового виховання дитини з порушенням мовлення. (1 б.)	Методика сенсорного виховання дитини. (1 б.)	Методика фізичного виховання. (1 б.)	Методика морального й естетичного виховання. (1 б.)	Методика трудового й економічного виховання.(1 б.)
Теми практичних занять	Науково-методичні засади «Спеціальних методик дошкільного виховання» (1 б.)	Підготовка дошкільників до школи. (1 б.)	Розумове виховання дитини з ПМР. (1 б.)	Сенсорне виховання дошкільника з ТПМ. (1 б.)	Фізичне виховання дошкільника з ТПМ. (0,5 б.)	Моральне та естетичне виховання дітей дошкільного віку. (0,5 б.)	Трудове виховання. (1 б.)
Бали за роботу на пр. з.	10 балів		10 балів		10 балів		10 балів
Самостійна робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)		Модульна контрольна робота 2 (25 балів)				
Екзамен	40 балів						

Всього: 139 бали; 2,3.

XI. Тематика курсових робіт.

- 1.Психолого-педагогічні умови сенсорного розвитку дітей дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення в умовах спеціального дошкільного закладу.
- 2.Реалізація сенсорного розвитку дітей дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення у навчально-виховному процесі дошкільного навчального закладу.
- 3.Готовність дитини з порушеннями мовленнєвого розвитку до школи та психолого-педагогічні умови її забезпечення.
- 4.Реалізація принципу наступності у навчально-виховній роботі спеціального дошкільного навчального закладу та школи.
- 5.Особливості методики розумового виховання дитини з порушеннями мовленнєвого розвитку.
6. Форми організації навчально-вихованого процесу у дошкільних закладах для дітей з порушеннями мовлення.
7. Заняття як основна форма навчання та виховання дітей дошкільного віку та його структура.
- 8.Особливості організації корекційно-виховної роботи у групах для дітей із загальним недорозвитком мовлення.
- 9.Особливості організації корекційно-виховної роботи у групах для дітей з фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення.
- 10.Особливості організації корекційної-виховної роботи у групах для дітей із заїканням.

ХІІ. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ДРУКОВАНІ ТА ІНТЕРНЕТ-ДЖЕРЕЛА

Основна:

1. Коррекционно-педагогическая работа в дошкольных учреждениях для детей с нарушениями речи / Под ред. Ю.Ф. Гаркуши. М., 2001.
2. Методичні рекомендації до Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «ДИТИНА» / Наук. кер. проекту В.О. Огнев'юк; наук. ред. Н.В. Кудикіна, В.У. Кузьменко; авт. кол. Е.В. Белкіна, Н.І. Богданець-Білокаленко та ін. — 3-є вид. доопрац. та доп. — К.: Київськ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. — 400 с.
3. Микляева Н.В. Дошкольная педагогика. Теоретико-методические основы коррекционной педагогики / Н.В. Микляева, Ю.В. Микляева; под ред. Селиверстова. — М., 2008. — 263 с.
4. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка. — К.: Академвидав, 2013. — 456 с.
5. Специальная дошкольная педагогика: учебное пособие /Е.А. Стребелева, А.Л. Венгер, Е.А. Екжанова и др.; Под ред. Е.А. Стребелевой. — М.: Академия, 2001.

Додаткова:

1. Амонашвили Ш.А. В школу с шести лет. — М., 1986.
2. Артемова Л.В. Колір, форма, величина, число. — К., 1997.
3. Богуш А.М. Речевая подготовка детей к школе. — К., 1984.
4. Богуш А.М., Орланова Н.П., Зеленко Н.І., Лихолісова В.К. Методика розвитку рідної мови і ознайомлення з навколишнім у дошкільному закладі. /За ред. А.М. Богуш. — К., 1992.
5. Борисова З.Н. Виховання дошкільника в праці. — К., 1997.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.findlib.ru/>
2. <http://www.logopunkt.ru/>
3. <http://flogiston.ru/library>
4. <http://www.moi-detsad.ru/>
5. <http://www.logoped.ru/>
6. <http://potomy.ru/>
7. <http://www.defectolog.ru/>
8. <http://www.gold-child.ru/>
9. <http://www.invalid-detstva.ru/index.php>
10. <http://logopedshop.ru/>
11. <http://psycholib.freevar.com/>
12. <http://adalin.mospsy.ru/index.shtml>
13. <http://pedlib.ru>
14. <http://public-library.narod.ru/>
15. <http://www.kodges.ru/>
16. <http://psylib.myword.ru/index.php?automoduledownloads>
17. <http://downsyndrome.at.ua/publ/14-1-0-144>